

Sygn. akt II Ca 856/13

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Teresa Kołbuc (spr.)

Sędziowie: SSO Monika Kośka

SSO Beata Piwko

Protokolant: protokolant Agnieszka Baran

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 października 2013 r. sprawy

z wniosku

W. M.

z udziałem

Z. M. i Gminy O.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim

z dnia 19 lutego 2013 r. sygn. akt I Ns 760/11

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w punktach: I (pierwszym) i II (drugim) w całości i w drodze podziału majątku wspólnego byłych małżonków W. M.i Z. M.prawo najmu lokalu mieszkalnego nr (...)położonego w O.przy ulicy (...)przyznać na rzecz W. M.córki K.i I., zasadzić od W. M.na rzecz Z. M.1596 (jeden tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt sześć) złotych tytułem spłaty z ustawowymi odsetkami od dnia 15 października 2013r.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 lutego 2013r. Sąd Rejonowy w Ostrowcu Świętokrzyskim w drodze podziału majątku wspólnego byłych małżonków W. M.i Z. M.przyznał prawo najmu lokalu (...)położonego w O.przy ulicy (...)uczestnikowi Z. M., zasądził od Z. M.na rzecz W. M.kwotę 1596 złotych tytułem spłaty płatną w terminie miesiąca od uprawomocnienia się postanowienia, wartość podziału majątku wspólnego ustalił na kwotę 3192 złote, nakazał pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Ostrowcu Świętokrzyskim) 1616,50 złotych tytułem kosztów sądowych, orzekł, że wnioskodawczynie i uczestnik postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni i uczestnik postępowania zawarli małżeństwo w dniu 20 lutego 1999r. W dniu 6 stycznia 2003r. Gmina O. podpisała z byłymi małżonkami na czas nieokreślony umowę najmu lokalu mieszkalnego nr(...)położonego w położonego w O.przy ulicy (...)składającego się z jednego pokoju, kuchni, łazienki i innych pomieszczeń o łącznej powierzchni użytkowej (...)m², a (...) m² powierzchni mieszkalnej. Byli małżonkowie zamieszkiwali w tym lokalu wraz z synem S. M.. Prawo najmu lokalu jest jedynym składnikiem ich majątku wspólnego. Wartość rynkowa tego prawa wynosi 3192 złote.

Pożycie byłych małżonków nie było zgodne. Dochodziło między nimi do awantur, które kończyły się interwencjami policji.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 17 grudnia 2008 roku, sygn.. akt. VI K 1093/08 Sąd Rejonowy w Ostrowcu Świętokrzyskim uznał Z. M. za winnego tego, że od stycznia 2008 roku do 29 października 2008 roku w O. znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją żoną W. M. w ten sposób, że znieważał ją słowami uważanymi powszechnie za obelżywe, naruszał jej nietykalność cielesną, zmuszał do opuszczenia miejsca zamieszkania, groził pozbawieniem życia i groźby te z uwagi na jego agresywne zachowanie wzbudziły w pokrzywdzonej obawy, że zostaną spełnione, tj. czynu stanowiącego występki z art. 207 § 1 kk i za to na podstawie art. 207 § 1 kk wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 2 lata. Natomiast prawomocnym wyrokiem z dnia 11 marca 2009 r., sygn., akt VI K 57/09, Sąd Rejonowy w Ostrowcu Świętokrzyskim uznał Z. M. za winnego tego, że od lipca 2005 roku do marca 2007 roku w O. znęcał się fizycznie psychicznie nad żoną W. M. w ten sposób, że będąc trzeźwym wszczynał awantury domowe, podczas których ubliżał wymienionej pokrzywdzonej słowami powszechnie uważanymi za obelżywe, groził popełnieniem na jej szkodę przestępstwa, przy czym groźby te wzbudziły uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, naruszał nietykalność cielesną wymienionej pokrzywdzonej w ten sposób, że ją szarpał za ubranie i włosy, popychał, uderzał otwartą ręką i pięścią po głowie, kopał nogami po całym ciele, przy czym w dniu 27 listopada 2006 roku w wyniku pobicia spowodował u pokrzywdzonej obrażenia ciała w postaci liniowych sińców szyi po jej stronie prawnej oraz po lewej, które skutkowały naruszeniem czynności ciała i rozstrojem zdrowia na okres czasu nie przekraczający dni siedmiu tj. przestępstwa z art. 207 § 1 kk i art.157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie tych przepisów skazał go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący trzy lata. Wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim z dnia 11 marca 2009 r., sygn.. akt VI K 57/09, zostało zarządzone uczestnikowi Z. M. i przebywał on w zakładzie karnym od dnia 23 sierpnia 2010r. do dnia 10.04.2011r., zaś pozostałą część kary odbył w systemie dozoru elektronicznego.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 30.06.2008r. w sprawie I C 1570/07 zostało rozwiązane małżeństwo W. M. i Z. M. przez rozwód z winy Z. M., wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim S. M. zostało powierzone jego matce, zaś władza rodzicielska uczestnika została ograniczona do współdecydowania o najważniejszych sprawach w życiu dziecka. Uczestnik został też zobowiązany do płacenia na rzecz syna alimentów w kwocie po 500 złotych miesięcznie.

Wnioskodawczyni z przedmiotowego lokalu mieszkalnego wyprowadziła się około 2007 – 2008r. Po uzyskaniu informacji, iż uczestnik odbywa karę pozbawienia wolności ponownie wprowadziła się do tego lokalu i zamieszkała w nim wraz z dziećmi i konkubentem. W czerwcu 2011r. dobrowolnie wyprowadziła się z niego i wydała klucze do mieszkania uczestnikowi. Uczestnik w dalszym ciągu zamieszkuje w przedmiotowym lokalu. W najbliższym czasie zamierza zawrzeć nowy związek małżeński, jego partnerka spodziewa się dziecka. Uczestnik utrzymuje się z prac dorywczych. Uzyskuje on dofinansowanie do mieszkania w kwocie 204,23 złote. W. M. od roku czasu zamieszkuje wraz z konkubentem i czwórką dzieci w wynajętym lokalu mieszkalnym, składającym się z dwóch pokoi, o powierzchni około 50 m², położonym w O.przy ulicy (...)Tytułem czynszu płaci za ten lokal po 700 złotych miesięcznie oraz ponosi opłaty za media w kwocie po około 300 złotych miesięcznie. Wnioskodawczyni utrzymuje się z zasiłków rodzinnych w wysokości 490 złotych, zarobków konkubenta w kwocie 1500 złotych oraz z pomocy jego rodziny w wysokości 300-400 złotych miesięcznie i z pomocy społecznej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że prawo najmu lokalu należy przyznać uczestnikowi Z. M.. Przyznając to prawo Sąd Rejonowy miał na uwadze przede wszystkim rzeczywisty zamiar stron co do zamieszkiwania w lokalu będącym przedmiotem najmu oraz potrzeby mieszkaniowe uczestnika i wnioskodawczyni, ich faktyczną możliwość korzystania z innego mieszkania oraz ich sytuacją finansową i życiową. Sąd Rejonowy wskazał, że uczestnik postępowania od początku trwania umowy najmu traktuje przedmiotowy lokal jako swoje centrum życiowe. Z okoliczności sprawy wynika, że nie może on zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych w inny sposób. Nie dysponuje innym lokalem, jego najbliższa rodzina nie może przyjąć go jako domownika, sytuacja finansowa nie pozwala mu na wynajęcie innego lokalu. Nadto sam lokal jest niewielki, uczestnikowi została przyznana dotacja do czynszu, co znacznie obniża koszty jego utrzymania. Zalega on czasowo z opłatami za ten lokal, ale gdy tylko dochodzi do poprawy jego sytuacji finansowej to niezwłocznie reguluje zadłużenie. Z lokalem tym uczestnik wiąże też dalsze swoje plany życiowe, zamierza w nim zamieszkać ze swoją partnerką i ich dzieckiem. Wnioskodawczyni w ocenie sądu pierwszej instancji nie jest faktycznie zainteresowana zamieszkaniem w przedmiotowym lokalu. Przyznała, że w razie przyznania jej prawa najmu do tego lokalu od razu podjęła by starania o zamianę go na większy lokal. Przyznanie prawa najmu lokalu wnioskodawczyni oznaczałoby, że prawo to nie byłoby wykonywane przez żadną ze stron. Również sytuacja osobista wnioskodawczyni wyklucza przyznanie jej tego prawa, gdyż metraż lokalu jest bardzo mały i lokal ten nie jest przystosowany do potrzeb jej rodziny. W lokalu tym wnioskodawczyni nie jest w stanie zagwarantować dzieciom prawidłowego rozwoju. Wnioskodawczyni jest zadowolona z lokalu, który obecnie zajmuje i ocenia jego standard jako wysoki. Nie podejmowała ona kroków, aby znaleźć inny, mniej kosztowny lokal. Nieistotne w sprawie jest, że to wnioskodawczyni zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim, obecnie już 13-letnim synem byłych małżonków. Przedmiotowy lokal nie stanowi bowiem dla małoletniego centrum życiowego i nie spełnia wymagań pozwalających wnioskodawczyni na zamieszkanie w nim z nim i trójką pozostałych dzieci. Powyższe okoliczności wskazują, że wnioskodawczyni ma zaspokojone potrzeby mieszkaniowe, zaś pozbawienie tego prawa uczestnika spowodowałoby, że znalazł by się on w sytuacji bez zabezpieczenia jego usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż nie uszło jego uwadze, że uczestnik był skazany za znęcanie się nad wnioskodawczynią. Zdarzenia te jednak miały miejsce w latach 2005 – 2007 i w roku 2008. Nie wynika z akt sprawy, aby wnioskodawczyni została zmuszona przez uczestnika do opuszczenia lokalu po jego wyjściu z zakładu karnego. Z tych względów Sąd Rejonowy prawo najmu lokalu przyznał na rzecz uczestnika ze spłatą na rzecz wnioskodawczyni, Wartość prawa najmu Sąd ustalił opierając się na opinii biegłej R. G., której ani wnioskodawczyni ani uczestnik nie kwestionowali.

Apelację od tego postanowienia wniosła wnioskodawczyni, która zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na przyjęciu, że uczestnik jest bardziej predysponowany do otrzymania prawa najmu lokalu mieszkalnego niż wnioskodawczyni, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego, a w szczególności orzeczenie rozvodu z wyłącznej winy uczestnika, fakt powierzenia władzy rodzicielskiej nad wspólnym synem wnioskodawczyni oraz skazanie uczestnika za znęcanie się nad żoną na karę pozbawienia wolności, której wykonanie zostało zarządzone z uwagi na jego naganne zachowanie, winno prowadzić do wniosku, że prawo najmu lokalu mieszkalnego należało przyznać wnioskodawczyni ze spłatą od niej na rzecz uczestnika.

Wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w ten sposób, aby prawo najmu lokalu mieszkalnego (...)położonego w O.przy ulicy (...) przyznać wnioskodawczyni W. M.oraz zasądzić od niej na rzecz Z. M.kwotę 1596 złotych tytułem spłaty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i prowadzi do zmiany zaskarżonego postanowienia w sposób zgodny z wnioskami w niej zawartymi.

Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie i Sąd Okręgowy ustalenia te przyjmuje za własne. Nie podziela jednak sąd drugiej instancji wniosków jakie z tak prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wyciągnął Sąd Rejonowy w przedmiocie, któremu z byłych małżonków winno być przyznane prawo

najmu przedmiotowego lokalu mieszkalnego. Zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnik postępowania domagali się przyznania im tego prawa.

W takiej sytuacji rozstrzygnięcie o tym, któremu z nich w postępowaniu o podział majątku wspólnego należy przyznać należące do majątku wspólnego prawo najmu lokalu, Sąd winien wydać po uprzedniej ocenie usprawiedliwionych interesów każdego z byłych małżonków, mając na uwadze ich sytuację osobistą, majątkową i rodzinną istniejącą w chwili dokonywania podziału (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27.08.1979r. III CRN 137/79; OSNC 1980/1-2/33). Wbrew stanowisku Sądu Rejonowego nie bez znaczenia dla oceny, któremu z byłych małżonków ma być przyznane prawo najmu lokalu mieszkalnego jest okoliczność, że w sprawie o rozwód wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim wspólnym synem małżonków zostało powierzone wnioskodawczyni. Sąd Rejonowy bowiem przy ocenie, któremu z byłych małżonków winno być przyznane prawo najmu lokalu mieszkalnego winien kierować się dobrem tego małoletniego dziecka. Stanowisko Sądu Rejonowego, że wnioskodawczyni ma zapewnione potrzeby mieszkaniowe nie znajduje uzasadnienia w materiale dowodowym zebranym w sprawie. Sytuacja taka istniałaby, gdyby wnioskodawczyni lub jej obecny partner dysponowali innym lokalem, do którego mieliby tytuł prawny. Taka sytuacja nie ma miejsca. Wnioskodawczyni bowiem wraz z małoletnim synem pochodzącym ze związku z uczestnikiem oraz z obecnym partnerem i trójką innych dzieci mieszka w wynajmowanym od osoby prywatnej mieszkaniu. Najem lokalu mieszkalnego od osoby fizycznej nie daje rodzinie wnioskodawczyni pewności co do trwałości istniejącego stanu w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Wnioskodawczyni oprócz małoletniego syna S.ma troje innych dzieci pochodzących z innych związków, co w ocenie Sądu Okręgowego ma również znaczenie przy rozstrzygnięciu o mieszkaniu w sprawie o podział majątku dorobkowego. Sytuacja tych dzieci, mimo, że nie pochodzą z małżeństwa z uczestnikiem oraz ich dobro nie mogą być obojętne i pomijane przy rozstrzygnięciu w tej sprawie (por. uzasadnienie w/w postanowienia SN). Powyższe wpływa bowiem na obecną sytuację wnioskodawczyni, zwłaszcza materialną. Łączny dochód rodziny wnioskodawczyni to kwota około 2500 złotych.

Wnioskodawczyni ponosi wysokie, bo wynoszące 700 złotych miesięcznie, koszty najmu mieszkania, co przy dochodach jej rodziny stanowi znaczne obciążenie finansowe. Ponoszenie tak wysokich kosztów najmu powoduje, że inne usprawiedliwione potrzeby rodziny, w tym wspólnego syna wnioskodawczyni i uczestnika nie są w pełni zaspokajane. Jest to tym bardziej odczuwalne, że uczestnik zalega z płatnościami alimentów na rzecz syna S.Wnioskodawczyni będąc związana umową najmu przedmiotowego lokalu nie mogła czynić starań w Gminie O.o zawarcie z nią umowy najmu innego lokalu mieszkalnego. Faktem jest, że przedmiotowy lokal mieszkalny z uwagi na jego powierzchnię nie jest wystarczający na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych nowej rodziny wnioskodawczyni, ale mając przyznane prawo najmu do tego lokalu mogłaby powołując się na sytuację rodzinną i finansową czynić starania o zamianę tego lokalu na lokal o większym metrażu. Wpłynęłoby to na poprawę i stabilizację sytuacji mieszkaniowej rodziny wnioskodawczyni, w tym syna jej i uczestnika. Poprawiłoby też ich sytuację materialną przez obniżenie kosztów związanych z najmem lokalu mieszkalnego. Naganność zachowania uczestnika wobec wnioskodawczyni, wykazana dwoma prawomocnymi wyrokami karnymi skazującymi go za znęcanie się nad nią oraz fakt zarządzenia wykonania jednego z tych wyroków karnych skazujących, orzeczenie rozwodu z wyłącznej winy uczestnika to okoliczności, które również winny być wzięte pod uwagę przy orzeczeniu o tym, komu winno być przyznane prawo najmu lokalu mieszkalnego i to na niekorzyść uczestnika. W ocenie Sądu Okręgowego aktualna sytuacja rodzinno- materialna wnioskodawczyni, dobro małoletniego syna wnioskodawczyni i uczestnika a także pozostałych dzieci wnioskodawczyni oraz wskazane wyżej naganne zachowanie uczestnika są okolicznościami przemawiającymi za tym, aby prawo najmu przedmiotowego lokalu zostało przyznane na rzecz W. M.. Podnoszony przez Sąd Rejonowy fakt, że wnioskodawczyni opuściła przedmiotowy lokal w sierpniu 2011r. nie może być okolicznością braną pod uwagę na jej niekorzyść. Uczestnik wrócił do przedmiotowego lokalu po opuszczeniu zakładu karnego, gdzie odbywał karę pozbawienia wolności orzeczoną za znęcanie się nad była żoną. Jak zostało wykazane znęcał się on nad nią w okresie od 2005 do 2008r. Mimo orzeczonych kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, zachowanie uczestnika wobec wnioskodawczyni nie poprawiło się skoro zarządzono wykonanie jednej z tych kar. W tej sytuacji trudno dziwić się wnioskodawczyni, że z chwilą gdy uczestnik po odbyciu kary pozbawienia wolności postanowił wrócić do ich wspólnego mieszkania, opuściła je w obawie przed uczestnikiem oraz w celu ochrony siebie i dzieci.

Trafnie zarzuca skarżąca, że uczestnik zaskarżonym postanowieniem został faktycznie nagrodzony za to naganne zachowanie wobec niej, za działanie na szkodę rodziny. W istocie Sąd Rejonowy to uczestnika objął ochroną wskazując, że nie może on zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych w inny sposób, a jego sytuacja finansowa nie pozwala mu na wynajęcie innego lokalu. W ocenie Sądu Okręgowego to wnioskodawczyni znajduje się w gorszej sytuacji finansowej niż uczestnik. Jej możliwości zarobkowe z uwagi na konieczność opieki nad małymi dziećmi są znacznie ograniczone. Uczestnik zaś jest osobą zdrową, zdolną do pracy, poza małoletnim synem, znajdującym się pod pieczęcią wnioskodawczyni, nie ma nikogo na utrzymaniu. Nie ma więc przeszkód, aby to on poczynił większe starania o znalezienie stałej pracy, wynajął mieszkanie na wolnym rynku i ponosił z tego tytułu wyższe koszty. Powyższego nie zmienia fakt, że w dniu 27.07.2013r. uczestnik zawarł nowy związek małżeński.

Nadto ze złożonego w toku postępowania apelacyjnego przez uczestnika pisma (...)w O.wynika, że na dzień 3.07.2013r. zalega on w płaceniu opłat czynszowych za przedmiotowy lokal na kwotę 4105,42 złotych. W wypadku nie uregulowania tego zadłużenia (...) w O.zagroził mu wszczęciem postępowania zmierzającego do jego eksmisji z przedmiotowego lokalu (k. 199). Zatem, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, obawy wnioskodawczyni co do możliwości utraty prawa objętego dorobkiem z przyczyn leżących po stronie uczestnika są uzasadnione.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zmienił na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zaskarżone postanowienie w pkt. I i II w całości i w drodze podziału majątku wspólnego byłych małżonków W. M.i Z. M.prawo najmu lokalu mieszkalnego nr(...)położonego w O.przy ulicy (...) przyznał na rzecz W. M.córki K.i I.i zasądził od W. M.na rzecz Z. M.1596 (jeden tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt sześć) złotych tytułem spłaty z ustawowymi odsetkami od dnia 15 października 2013r.

(SSO M. Kośka) (SSO T. Kołbuc) (SSO B. Piwko)